

Constatări referitor la dificultățile de însușire a limbii române de către străini

Autor: Lidia Bivol

Articolul revizuieste unele dificultăți întâlnite la învățarea limbii române de către cei pentru care limba română este limbă străină.

Activând în domeniul predării limbilor, am fost uimiți să constatăm anumite diferențe de asimilare a limbii străine predate conaționalilor, dar și mai mare ne-a fost stupoarea atunci când am fost puși în situația de a preda limba română străinilor. Observăm, atât profesorul cât și cel care învață, că româna are multe afinități cu limba franceză, dat fiind faptul că româna și franceza fac parte din familia limbilor romanice, grație cărei circumstanțe, studenții pot asimila multe elemente ale limbii prin asociere. Comparând problematica predării limbilor franceză și română, constatăm că este mai anevoios să predăm româna ca limbă străină. Ca să justificăm cele afirmate, vom aminti unele obstacole de însușire a limbii române.

Atât cei care vorbesc limba română ca limbă secundară, cât și cei care o studiază ca limbă străină, se confruntă cu multiple probleme ce țin de structura gramaticală specifică [1]. Prin urmare, vom analiza unele dificultăți din perspectiva celor patru aspecte gramaticale: fonetic, morfologic, sintactic și din punct de vedere lexical.

O primă piedică poate fi reprezentată chiar de **sistemul fonetic** al limbii, deoarece aici avem câteva sunete (și litere) specifice limbii noastre. Ele sunt reprezentate de *ă*, *î*, *ș*, și *ț*. Pentru unele din acestea se pot stabili asociații cu unele sunete din limba franceză pentru a-i facilita, în acest fel, celui care învață apropierea și recunoașterea acestora. Astfel, dacă pentru asimilarea lui *ă*, putem asocia relativ sunetul cu echivalentul unor îmbinări de litere din limba franceză : *in*, *im*, pentru *ș* și *ț* putem ilustra cuvintele franțuzești *chatte*, *champs*, *tsar*. Mai greu este cu sunetul redat de litera *i/â* , întrucât acest sunet nu are corespondent în nici o limbă

europeană. Profesorul este nevoit să aibă răbdare până când studentul pronunță corect, de exemplu, cuvintele *întâlnire, pâină, pâine*. Mai putem aminti și alte impedimente fonetice cum ar fi pronunțarea lui *i* plin : *miniștri* în comparație cu *i* scurt: *pomi*; pronunțarea diftongilor – *școală*, cât și triftongilor – *creioane*.

Nu mai puțin problematic este **accentul**, deoarece în limba română, spre deosebire de alte limbi, poziția acestuia variază. Accentul poate sta la începutul, mijlocul sau sfârșitul cuvântului fără să fie vreo regulă precisă în acest sens: *cásă* – pe prima silabă, *duláp* – pe a doua silabă, *matemátică* - pe a treia.

În plan **morphologic** deasemenea cursanții au destule ambiguități, cum ar fi:

- determinarea genului (este realmente nemotivată)

un caiet sg, m. – *două caiete*, pl., f;

- acordul adjectivului (demonstrativ, posesiv) cu substantivul: *copilului acestuia* – adjectivul demonstrativ *acesta* stă, după cum observăm, în dativ, ca și substantivul *copil*, în timp ce posesivul rămâne invariabil: *copilului meu*;

- întrebuițarea formelor de Genitiv-Dativ, în special la substantivele feminine la singular: *școală* la G-D este identic cu pluralul substantivului: *școli*, plus articolul hotărât la G-D – *i*: *școlii* (în plus, mai observăm și dispariția lui *a* din rădăcina cuvântului). Așadar, flexiunea nominală, ce caracterizează substantivul, adjectivul, pronumele și numeralul, realizându-se prin varietatea desinențelor și cu ajutorul articolelor, este o adevărată neclaritate [2].

Cuvântul în limba română suferă o serie de schimbări pentru a exprima diferite raporturi gramaticale. Tot aici asistăm la alternanțe vocalice și consonantice care sunt relativ greu de explicat, dar și mai greu de înțeles, mai exact alternanțe fonetice după gen, număr și caz: *masă rotundă* – *mese rotunde*, *mesei rotunde* – *meselor rotunde*, *pe masă rotundă* – *pe mesele rotunde*. Dar, în cazul când adjectivul precedă substantivul, flexionează în timpul declinării doar adjectivul: *celebrului actor* – *celebrilor*

actori, pe celebrul actor – pe celebrii actori. Tot în acest context avem o clasă de pronume cu flexiune de persoană, de exemplu, pronumele personal: *eu – al meu – mie – pe mine* și alta, fără flexiune de persoană, de exemplu, pronumele relativ *care*. Tot aici amintim numeralele cardinale *unu, doi, doisprezece*, care sunt flexibile în funcție de gen: *unu - una, doi – două, doisprezece – douăsprezece*. Formarea următoarelor numerale chiar este absurdă, pentru că nu se supune niciunei reguli de compunere: *paisprezece, șaisprezece, șaiszeci*.

La capitolul **Verb**, flexiunea în timpul conjugării are loc după diateză, mod, timp, număr și persoană. Observăm modificarea formei verbului conform acestor categorii, chiar la nivel de radical: *eu mănânc - noi mâncăm*; utilizarea modului conjunctiv, persoana a III-a este diversă la prezent: *ea însușește - ea să însușească*; verbele care cer acuzativul și dativul sunt dificil de reținut: *a invidia* pe cineva: *voi îl invidiați* și respectiv *a mulțumi* cuiva: *voi îi mulțumiți*. Un caz aparte sunt și verbele la diateza reflexivă, care are un caracter eterogen: pronumele reflexiv *mă* pieptăn poate fi înlocuit *te, îl, o, îi, le....* pieptăn, forma verbului rămânând neschimbată. Verbul *a se pieptăna* nu este verb reflexiv, acțiunea răsfrângându-se nu doar asupra subiectului care o face, ci și asupra altor subiecți. Deci este verb pronominal. În schimb la verbele *a se gândi, a-și imagina*, subiectul face acțiunea și tot el o suferă (atenție și la cele două tipuri de pronume reflexiv: *se* și *a-și*).

Există riscul unor confuzii **sintactice**, atunci când cel care învață caută echivalente în limba sa de a construi propoziții. Aname didacticianul are competența să impună regulile de îmbinare a cuvintelor în propoziție și a propozițiilor în frază. Ca să evităm erori de genul *azi dedicăm timpul prezentării dificilului și controversatului proiectului*, vom explica că marcarea cazului se face doar la determinanții adjectivali și substantivul rămâne nemarcat. În ce privește acordul gramatical, într-o combinație de genuri diferite, există reguli: când avem substantive ce denumesc lucruri la genul masculin singular plus feminin într-o sintagmă,

acordul se face la feminin: *ardeiul și roșia sunt coapte* în timp ce într-o construcție în care substantivul exprimă ființe și lucruri, acordul se face la genul numelui de ființă: *directorul și agenda erau pregătiți*.

Cât despre **lexic**, considerăm important de a evita însușirea mecanică a unităților lexicale și de a îndemna la documentarea asupra lexemului, adică de a exploata și valorifica toate sensurile acestuia pentru a concretiza diverse aspecte, precum **polisemia**: *bolnavul stă nemișcat – eu stau în Chișinău – ploaia a stat ...*, discutabile sunt și expresiile: *a-i sta pe limbă, a sta pe capul cuiva*; **omonimia**: *carte nouă, suntem în clasă nouă, nouă ne este frig*; cu **sens propriu** sau **figurat**: *pâine caldă - voce caldă*. Deci, un străin le poate interpreta în mai multe feluri. Or, elementele limbii nu se studiază deoparte, dar asociate inseparabil în sintagme. Este foarte important să se pună accent pe competența semantică, iată de ce cuvântul trebuie inclus în contexte cât mai variate pentru a-i lămurii sensul, ca ulterior să fie fixat în memorie.

Așadar, conchidem că exemplele analizate anterior, la care am putea adăuga numeroase altele, scot în evidență destule dificultăți de însușire a limbii române de către ne-nativi, de aceea profesorul se obligă la o examinare atentă a situației, care se poate face doar cu stăpânirea regulilor de construcție și utilizare corectă a limbii.

Bibliografie:

1. Patriciu S., *Limba română contemporană*, suport de curs.
2. Academia Română, *Gramatica limbii române*, vol. I, Editura academiei române, București, 2005.
3. Kohn D., *Puls, Manual de limba română pentru străini*, Polirom, Iași, 2009, 131 p.